

DE EGYPTISCHE OERGNOSIS

DE EGYPTISCHE OERGNOSIS

EN HAAR ROEP IN HET EEUWIGE NU

OPNIEUW VERKONDIGD EN VERKLAARD
AAN DE HAND VAN DE
TABULA SMARAGDINA EN HET CORPUS HERMETICUM
VAN
HERMES TRISMEGISTOS
DOOR
JAN VAN RIJCKENBORGH

VIERDE DEEL
TWEDE HERZIENE DRUK
1991
ROZEKRUIS PERS — HAARLEM — NEDERLAND

Internationale School van het Gouden Rozenkruis
Lectorium Rosicrucianum
Baknessergracht 11-15 – Haarlem – Nederland

ISBN 90 6732 065 X

© 1991 ROZEKRUIS PERS, HAARLEM, NEDERLAND

Inhoud

WOORD VOORAF

- I DERTIENDE BOEK: HERMES TRISMEGISTOS TOT TAT:
OVER HET ALGEMENE GEMOED
- II HET HART EN DE GEMOEDSGESTELDHEID
De drie kandelaren – De gemoedsgesteldheid – Zalig zijn de reinen van hart – De strijd des harten – De verharding des harten
- III DE VERANDERING VAN DE GEMOEDSGESTELDHEID
Het doel van de zieleworsteling – De positieve rede – De zelfaantasting des harten – Een gevaar op het pad
- IV HET NATUURGEBOREN BEWUSTZIJN
De mens als diersoort – Het kâma-manasisch bewustzijn – Het onderbewustzijn
- V GA HEEN EN ZONDIG NIET MEER
De pinealis en haar werking – Acupunctuur – De alchemische bruiloft
- VI DE HEILIGENDE GEEST
De verharding des harten – Het evenwicht van de gemoedsgesteldheid – De zenuwether, de boze salniter en de pinealis – De gevolgen van kunstmatige rust – De Heiligende Geest
- VII DE GENEZING DOOR DE HEILIGENDE ZEVENGEEST
Redeloze wezens en het gemoed – Het rozenhart en het gemoed – De zielvernietigende eigenschappen der natuurgeboorte – De glans van de ziel – Waarom hebt u een lichaamsgestalte? – Twee-

ërlei gemoedsgesteldheid – De noodzaak van heilbegeren – De indaling van de geest

VIII DE TWEEVOUDIGE PANACEE

De chakra's – Het etherische dubbel – De twee die drie moeten worden – Een nieuwe ademhaling van de pinealis – Transfiguratie – Geen ziele school, doch Geestesschool – De wet als tuchtmeester – Drie orden van stralingen – De noodzakelijke levenshouding

IX DE ENIGGEBOREN ZOON GODS

De oorspronkelijke ziel, de innerlijke Christus – De wording van de menselijke levensgeest – Deze is mijn geliefde zoon – De Vader en ik zijn een – Nieuwe levenshouding – De verlossingswetenschap, geopenbaard door de Broederschap van het Rozenkruis – De enige schuldvergeving – Al waren uw zonden als scharlaken zo rood – Passie – Het begrip "pathos" – Het hart en de kernstraling – De inbraak in het hart

XI HET GEMOED EN HET WOORD

Twee onsterfelijke vermogens – Het strottenhoofd-chakra en de spraak – Vijf minuten onbezonnen denken – In den beginne was het woord – Het occulte misbruik van de spraak

XII DE VRIJMAKING DES HARTEN

De bewogenheid des harten – Stilworden voor God – De vrede van Bethlehem: het vrijmaken van het hart – De binnenkomst in de hof van Jozef van Arimathéa

XIII DE TWEE ONSTERFELIJKE VERMOGENS

De kernstraling van de monade – Kristallisatie en dood en de scheiding der geslachten – De gerichtheid van de leerling

XIV DE INNERLIJKE WET

Er is geen dood – Ideatie en belichaming – De bezoldiging der zonde – De wet van binnen

XV HET ZWAARD DES GEESTES

De ontwikkelingsgang der Rozenkruisers – Er is geen dood – De nadirgang – Het spel der wisselingen – Heden, indien gij de stem hoort, verhard uw hart niet

- XVI HET WOORD DAT IN DEN BEGINNE WAS
De drie hoofdaanzichten van het proces der monade – De verborgen omgang met God – De ingang van de monadische kundalini – Het verdwijnen van het ik – De drie chakra's van het hoofd – Het schild van de Graalridder en het zwaard van de Heilige Graal – Dromen, tekenen, voorspellingen, vogels, ingewanden, eiken – Het grote Pinksterwonder
- XVII TEKENEN, VOORSPELLINGEN, VOGELS, INGEWANDEN, EIKEN
Bomen – De tempel van Salomo – De vogelsymboliek – Mijn ziel was ontroerd tot in het ingewand
- XVIII VEERTIENDE BOEK:
DE GEHEIME REDE OP DE BERG BETREFFENDE DE
WEDERGEBOORTE EN DE BELOFTE VAN STILZWIJGENDEHEID
- XIX DE MATRIX DER WEDERGEBOORTE
Het geheimenis der wedergeboorte – De wijzen dezer wereld – Het zaad der wijsheid – Hoe transfiguratie tot ontwikkeling komt
- XX HET ZAAD DER STILTE
Het beeld van de nieuwe voertuiglijkheid – Het soma psychikon – Zijn er nog andere lichamen? – De materie der stilte en de materie der Sophia – De kernwetenschap en haar dwaling – De ontstoffelijking van de mensheid
- XXI DE GNOSTIEKE BEWUSTWORDING
Dit alles heb ik, levende, mij tot een graf gemaakt – De natuurgeboorte en de Sophia – De idee der ontstijging – De twaalf tuchtmeesters of fundamentele ondeugden – Het uitdrijven van de tuchtmeesters – De tien deugden of krachten
- XXII IN DE WERELD, MAAR NIET VAN DE WERELD
De verborgen rede – De twaalf ondeugden verklaard – De taak van de natuurgestalte – De geheime lofzang
- XXIII VIJFTIENDE BOEK: HERMES TRISMEGISTOS TOT ASKLEPIOS: OVER
HET JUISTE DENKEN

- XXIV DE DERDE NATUUR
De innerlijke graden – De tijdelijke derde natuur – Heb God lief bovenal en uw naaste gelijk uzelf – De strijdloosheid – Een werkzaamheid van de kracht Gods – De eenwording van Asklepios en Tat
- XXV DE EENWORDING VAN TAT, ASKLEPIOS EN HERMES
In Jesu morimur – Gemoedsaandoeningen – De scheppingsorganismen
- XXVI DE ZES AANZICHTEN VAN GODS WERKZAAMHEID
Hoe de Godheid scheidt – Het woord van het klassieke Rozenkruis
- XXVII ZESTIENDE BOEK: HERMES TOT AMMON: OVER DE ZIEL
- XXVIII DE ZIEL ÍS
Khoem – Ammon – Ammon, de verborgen mens – Inzicht, geloof, levenshouding – Het grote plan
- XXIX KRACHT EN BEWEGING
Het nimmer eindigende scheppingsproces – De offergang van de ziel – Levensdrift en begeren – Wilsdrift en gevoelsdrift
- XXX DE SLEUTEL TOT HET OPLOSSEN VAN ALLE PROBLEMEN
Twee levens in de mikrokosmos – De redeloze mens
- XXXI ZEVENTIENDE BOEK: HERMES TOT TAT: OVER DE WAARHEID
- XXXII DE WAARHEID WINT ALTIJD
De werkwijzen van de waarheid – De strijd in de hemel
- XXXIII HERMES, DE DRIEMAAL GROTE
De zestien rassen – De fundamentele onwaarheid – De weg van de waarheid
- XXXIV DE WAARHEID LEEFT
De drievoudige arbeid van de Universele Keten
- WOORDVERKLARING

Woord vooraf

Met diepe vreugde en innige dankbaarheid doen wij hierbij het vierde en laatste deel van *De Egyptische Oergnosis en haar roep in het eeuwige nu* het licht zien.

Met deze uitgave beogen wij, overeenkomstig de taak en roeping van de Jong-Gnostieke Broederschap van het Gouden Rozenkruis, de verlossingsboodschap aller tijden, vervat in haar universele gedaante, wederom aan de zoekende mensheid te verkondigen en te verklaren, teneinde de ene concrete weg, die tot de vervulling van 's mensen ware levensbestemming voert, weer bewust en zichtbaar te maken.

In deze tijd van het einde, waarin alle oude zekerheden wankelen en wegvallen, zien tallozen hunkerend uit naar het ene licht, dat immer in de duisternis schijnt, maar door de duisternis niet gegrepen kan worden. Voor al deze zoekers klinkt "vanuit Egypteland" opnieuw de roep der liefde-wijsheid van Hem, die niet laat varen de werken zijner handen. Wie Hem in waarheid zoeken, zullen de roep, die hun vanuit de hermetische wijsheid tegemoet klinkt, verstaan, en weten wat hun te doen staat.

Dat zij zich dan nog tijdig tot die roep zullen wenden! De oogstlieden dezer tijden zijn gereed: dat velen zich nog spoedig tot de oogst mogen voegen!

JAN VAN RIJCKENBORGH

Dertiende Boek:

Hermes Trismegistos tot Tat: Over het algemene gemoed

- 1 Hermes: Het gemoed, o Tat, is uit Gods wezen zelf, zo er althans van het wezen Gods sprake kan zijn: hoe dit ook zij, slechts het gemoed kent zichzelf volkomen.
- 2 Daarom is het gemoed niet te onderscheiden van het wezen Gods; het gaat van deze bron uit, zoals het licht uitgaat van de zon.
- 3 In mensen is dit gemoed goed; daarom zijn sommige mensen goden: hun menselijke staat komt de goddelijke staat zeer nabij. De goede demon heeft de goden dan ook onsterfelijke mensen genoemd en de mensen sterfelijke goden. In redeloze wezens is het gemoed de natuur. Maar waar een ziel is, daar is ook het gemoed, zoals er overal waar leven is ook een ziel is. In redeloze wezens echter is de ziel slechts leven, leeg van gemoed. Want het gemoed is een weldoener van de zielen der mensen: het bewerkt en vormt hen om wille van het goede.
- 4 In redeloze wezens werkt het samen met ieders natuurlijke geaardheid; in de zielen der mensen echter werkt het die tegen.
- 5 Iedere ziel die in een lichaam is binnengegaan, wordt terstond door smart en lust gekweld, daar in het verdichte

lichaam smart en lust als een brand vloeien, waarin de ziel wordt ondergedompeld en waarin zij verdrinkt.

- 6 Als het gemoed zodanige zielen leiding kan geven, doet het zijn licht tot hen uitgaan en verzet het zich tegen hun neigingen. Evenals een goede geneesheer datgene wat ziek is in het lichaam wegbrandt of wegsnijdt, zo doet het gemoed de ziel lijden door haar weg te voeren uit de lust, die de oorzaak is van geheel haar ziektestaat.
- 7 De grote ziekte van de ziel is evenwel haar verloochening van God en het daaruit voortvloeiende dwalingvolle denken, dat alle boosheden doet ontstaan en niets goeds. Daarom verschaft het gemoed, door deze ziekte te bestrijden, aan de ziel wederom het goede, zoals de geneesheer aan het lichaam de gezondheid terugschenkt.
- 8 De menselijke zielen, die zich echter niet door het gemoed laten leiden, bevinden zich in dezelfde toestand als de zielen van de redeloze dieren. Het gemoed werkt met hen mee en laat de vrije teugel aan hun begeerten, waarnaar ze worden meegesleept door de hevigheid van het lustverlangen dat ze in hun redeloze toestand najagen. Als redeloze wezens geven zij zich onophoudelijk onbeteugeld aan hun drift en begeerte over en zijn nooit verzadigd van hun zonden, daar de redeloze werkingen van driften en begeerten een grenzeloos kwaad vormen.
- 9 Over deze zielen heeft God de wet als tuchtmeester gesteld, opdat zij zich van hun boosheid bewust zouden worden.
- 10 Tat: Door dit alles schijnt mij, o Vader, hetgeen ge mij tevoren over het fatum hebt gezegd geheel weerlegd te worden. Indien een mens volstrekt voorbeschikt is echtbreuk of heiligschennis of enige andere misdaad te plegen, zal hij dan gestraft worden, hoewel hij de daad heeft verricht onder de dwingende greep van het fatum?

- 11 Hermes: Alles, mijn zoon, is het werk van het fatum, zonder hetwelk er met betrekking tot de lichamelijke dingen niets kan geschieden, noch ten goede, noch ten kwade. Het is evenzeer door het fatum dat ook wie het schone en goede heeft gedaan daarvan de gevolgen ondervindt; daarom handelt een ieder om, al naar de aard van zijn handelingen, ervaring op te doen.
- 12 Maar laat ons nu niet meer spreken over de zonde en het fatum, die wij immers elders reeds hebben behandeld. Wij spreken nu over het gemoed en over zijn vermogens, en hoe deze verschillend uitwerken in mensen en in redeloze wezens, op welke laatsten het zijn weldoende werkingen niet geldend kan maken; in de mensen echter dooft het de driften en begeerten uit. Bij mensen dient men onderscheid te maken tussen hen die het gemoed bezitten en hen die geen binding met het gemoed hebben. Alle mensen zijn onderworpen aan het fatum, aan geboorte en verandering; want deze zijn het begin en het einde van het fatum.
- 13 Alle mensen ondergaan dus de besluiten van hun lotsbestemming, maar zij die de rede volgen, zij die, zoals wij zeiden, door het gemoed worden geleid, ondergaan ze niet als de anderen. Daar zij zich van het boze hebben losgemaakt, ondergaan zij ze niet als een kwaad.
- 14 Tat: Wat wilt u dus zeggen, Vader: is de echtbreker niét slecht? Is de moordenaar niét slecht? En evenmin alle anderen?
- 15 Hermes: Mijn zoon, een mens die de rede tot gids heeft zal toch, evenals een echtbreker en een moordenaar, het lijden kennen dat aan echtbreuk en moord verbonden is, hoewel hij geen echtbreuk pleegt en geen moord bedrijft. Het is onmogelijk te ontkomen aan de veranderlijkheid, en even-

min aan geboorte; maar wie het gemoed bezit kan zich bevrijden van het kwaad.

- 16 Daarom, mijn zoon, heb ik te allen tijde geluisterd naar het woord van de goede demon*. Indien hij het op schrift beschikbaar had gesteld, zou hij het menselijke geslacht een grote dienst bewezen hebben. Alleen hij, mijn zoon, heeft waarlijk goddelijke woorden gesproken, daar hij, als eniggeboren God, alles doorschouwt. Zo hoorde ik eens dat hij zei dat al het geschapene één is, en in het bijzonder de belichaamde wezens, die met verstand begiftigd zijn; dat wij leven uit potentiële kracht, door werkzame kracht en door het eeuwigheidswezen. Daarom is het gemoed, evenals de ziel ervan, goed.
- 17 Bijgevolg zijn de dingen des geestes ongescheiden en is het gemoed, dat over alle dingen heerst en de ziel van God is, in staat te doen al wat het wil. Denk hierover eens na en* breng wat ik nu zei in verband met de vraag die ge mij eerder gesteld hebt over het fatum en het gemoed. Indien ge nu afziet van twistziek woordenspel, zult ge bevinden, mijn zoon, dat het gemoed, de ziel van God, waarlijk over alles heerst: over het fatum, over de wet en al het overige, en dat niets hem onmogelijk is. Het is in staat de menseelijke ziel boven het fatum te verheffen, doch evenzo, indien zij in verzuim is geweest, haar aan het fatum te onderwerpen. Ziedaar de uitnemende dingen die de goede demon gesproken heeft.
- 18 Tat: Dit zijn goddelijke, ware en verhelderende woorden, Vader. Maar wil mij ook nog het volgende verklaren. Ge hebt gezegd dat het gemoed in redeloze wezens al naar hun geaardheid en overeenkomstig hun aandriften werkt. Nu meen ik dat de aandrift van redeloze wezens hartstocht

* Zie de woordverklaring

- (pathos) is. Als het gemoed met de aandriften samenwerkt, en deze laatste hartstochten zijn, is dan ook het gemoed een hartstocht, daar het door pathos wordt aangedaan?
- 19 Hermes: Heel goed, mijn zoon. Uw vraag is scherpzinnig. En het is juist dat ik haar beantwoord. Al het onlichamelijke in een lichaam is aan pathos (passie, lijden) onderhevig, en is, strikt genomen, zelf hartstocht (pathos). Al wat beweging voortbrengt, is onlichamelijk. Al wat bewogen wordt, is lichaam. Het onlichamelijke wordt ook zelf bewogen, en wel door het gemoed. En ook deze beweging is hartstocht (pathos). Beide zijn dus onderhevig aan lijden (pathos), zowel wat beweging voortbrengt als wat bewogen wordt. Het een omdat het beweging oplegt, het andere omdat het aan de bewegingsimpuls onderworpen is. Als het gemoed zich evenwel van het lichaam losmaakt, maakt het zich ook los van het lijden (pathos, hartstocht). Beter is het misschien te zeggen, mijn zoon, dat niets zonder pathos (lijden) is, maar dat alles er aan onderworpen is. Pathos (lijden) is ongelijk aan pathos ondergaan. Het een is actief, het andere is passief. Lichamen zijn ook uit zichzelf werkzaam. Ze zijn òf bewegingloos, òf ze worden bewogen. In beide gevallen is er pathos.
- 20 Het onlichamelijke wordt immer tot werkzaamheid gestuwd en is dientengevolge aan lijden onderworpen. Laat u dus niet door woorden misleiden: werkzame kracht en pathos (lijden) zijn een en hetzelfde. Maar er is niets tegen er de zuiverste, gunstigste naam voor te gebruiken.
- 21 Tat: Uw uitleg is zeer duidelijk geweest, Vader.
- 22 Hermes: Bedenk voorts nog, mijn zoon, dat God aan de mens, als enige onder alle sterfelijke wezens, twee gaven heeft geschonken: het gemoed en het woord, die gelijkwaardig zijn aan de onsterfelijkheid. Indien de mens van deze gaven het juiste gebruik maakt, zal hij in niets van

- de onsterfelijken verschillen. Meer nog: hij zal zich van het lichaam vrijmaken en door deze beide geleid worden tot het koor der goden en gelukzaligen.
- 23 Tat: Gebruiken andere levende wezens het woord niet, Vader?
- 24 Hermes: Zij beschikken slechts over een geluid, een stem. Het woord, de spraak, verschilt zeer van de stem. Alle mensen hebben het woord gemeen, maar alle andere levende wezens hebben een geheel eigen stem, of geluid.
- 25 Tat: Maar de taal van de mensen verschilt toch ook naar gelang van de volkeren?
- 26 Hermes: De talen verschillen inderdaad, mijn zoon, maar toch vormt de mensheid een eenheid. En ook het woord is een. Als het van de ene taal in de andere wordt overgebracht, blijkt het zowel in Egypte als in Perzië en Griekenland gelijk te zijn. Het komt mij voor, mijn zoon, dat ge het wonder en de machtige betekenis van het woord nog niet begrijpt. De gelukzalige God, de goede demon, heeft gezegd dat de ziel in het lichaam is, het gemoed in de ziel, het woord in het gemoed, en dat God dus de Vader is van al deze. Het woord is dus het beeld en het gemoed van God, het lichaam is het beeld van de idee, de idee is het beeld van de ziel.
- 27 Zo is het ijlste van de materie de lucht (ether), het ijlste van de lucht is de ziel, het ijlste van de ziel is het gemoed, en het ijlste van het gemoed is God.
- 28 God omvangt en doordringt alles, het gemoed omvangt de ziel, de ziel omvangt de lucht (ether), de lucht omvangt de materie.
- 29 Het fatum, de voorzienigheid en de natuur zijn werktuigen van de kosmische orde en van de ordening der materie. Alles wat met geest is toegerust, is wezenlijk, en hun wezenlijkheid is identiek, Ieder der lichamen echter waaruit

het al is samengesteld, is meervoudig van aard: de identiteit der samengestelde lichamen, daarin bestaande dat zij van de ene vorm in de andere veranderen, bewaren zij in onvergankelijkheid.

- 30 Bovendien hebben alle samengestelde lichamen een geheel eigen getal, daar er zonder getal geen samengesteldheid, geen samenvoeging en geen ontbinding tot stand zou kunnen komen. Het zijn de eenheden die het getal voortbrengen, dat hen tot veelvouden maakt; en die, als het getal zich ontbindt, de samenstellende delen weer in zich opnemen, terwijl de materie één (enkelvoudig) blijft.
- 31 Welnu, deze gehele wereld, deze grote godheid, die het beeld is van Hem die nog groter is, en met wie hij een is en met wie hij de orde en de wil des Vaders bewaart, is de volheid van het leven. Er is niets in hem, dat, hetzij in zijn algemeenheid, hetzij in enig deel ervan, door de gehele eonenlange gang van terugkeer, welke de Vader heeft verordineerd, geen leven heeft. Nimmer was er, is er of zal er ooit in de wereld iets zijn dat dood is.
- 32 De Vader heeft gewild dat de wereld levend zal zijn zolang zij haar samenhang bewaart; daarom is de wereld noodzakelijk God.
- 33 Hoe zou het ook mogelijk zijn, mijn zoon, dat er in God, in Hem die het beeld van het al is, in Hem die de volheid des levens is, iets als de dood zou zijn? Want dood is bederf, en bederf is vernietiging. Hoe kan men dan menen dat een deel van wat onbederfelijk is tot bederfelijkheid zou komen, of dat iets van God vernietigd zou kunnen worden?
- 34 Tat: Vader, sterven dan levende wezens niet, ofschoon zij in de wereld zijn en deel van haar zijn?
- 35 Hermes: Zeg het niet aldus, mijn zoon, want zo wordt gemisleid door de woordaanduiding van hetgeen er gebeurt. Levende wezens sterven niet, maar hun lichamen, die sa-

mengesteld zijn, worden ontbonden. Deze ontbinding is geen dood, maar de opheffing van een samengesteldheid. Deze ontbinding is niet bedoeld als vernietiging, maar als nieuwe wording, vernieuwing. Want wat is de werkzame kracht van het leven? Toch zeker beweging? En wat is er in de wereld onbeweeglijk? Niets, mijn zoon!

- 36 Tat: Maar acht u de Aarde dan niet onbeweeglijk, Vader?
- 37 Hermes: Neen, mijn zoon, zij alleen is tegelijkertijd veelvuldig van beweging en duurzaam. Zou het niet belachelijk zijn te veronderstellen dat de voedster van het al, die alles geboorte geeft en doet groeien, onbeweeglijk is? Immers, zonder beweging zou er niets tot geboorte kunnen komen. Het is zeer dwaas te vragen, zoals ge doet, of het vierde deel van de wereld werkeloos zou zijn: want een onbeweeglijk lichaam betekent niet anders dan werkeloosheid.
- 38 Weet dan, mijn zoon, dat al wat er in de wereld is, zonder uitzondering bewogen wordt, hetzij om af te nemen, hetzij om toe te nemen. En wat in beweging is leeft, en het is de heilige wet dat niets dat leeft aan zichzelf gelijk, dus onveranderd blijft. In haar algemeenheid gezien is de wereld onveranderlijk, maar al haar scheppingen veranderen, zonder evenwel te vergaan of vernietigd te worden. Het zijn alleen de woorden, de namen, die de mensen in verwarring brengen en verontrusten.
- 39 Het leven bestaat niet uit geboorte, maar uit bewustzijn; en verandering is geen dood, maar een vergeten.
- 40 Aldus beschouwd is alles onsterfelijk: de materie, het leven, de adem, de ziel, de geest, het verstand, het instinct, alles waar ieder levend wezen uit samengesteld is.
- 41 Ieder levend wezen is in deze zin onsterfelijk. Maar het meest van allen de mens, die in staat is God te ontvangen en één met Hem te zijn. Slechts met dít levende wezen ver-

keert de Godheid. Des nachts door dromen, des daags door tekenen, voorspelt zij hem op velerlei wijzen de toekomst: door vogels, door ingewanden, door de lucht, door de eik, waardoor het de mens gegeven is het verleden, het heden en de toekomst te kennen.

- 42 Let ook hierop, mijn zoon, dat ieder der andere levende wezens slechts in één deel der wereld verblijft: de waterbewoners in het water, de landbewoners op het vasteland, de gevleugelde dieren in de lucht. De mens echter verkeert met alle elementen: met de aarde, met het water, met de lucht en met het vuur, en zelfs met de hemel; hij komt met de hemel in aanraking en neemt hem met toeneemende kennis en inzicht waar.
- 43 God houdt alles omvangen en doordringt alles: want Hij is zowel de actieve kracht als de passieve kracht van het al. Het is dan ook in het geheel niet moeilijk God te begrijpen.
- 44 Indien ge God al nadenkend wilt benaderen, aanschouw dan de orde der wereld, en de schoonheid van deze orde. Aanschouw de noodzakelijkheid van alles wat ge aldus waarneemt en de voorzienigheid, die over verleden en heden heerst. Zie hoe de materie geheel van leven vervuld is, en hoe de beweging van deze ontzaglijke Godheid met alle goeden en schonen werkt: met goden, demonen en mensen.
- 45 Tat: Maar dat zijn krachtwerkingen, Vader!
- 46 Hermes: Indien dit slechts krachtwerkingen zijn, mijn zoon, door wie worden ze dan teweeggebracht? Door een andere Godheid? Ziet ge niet in dat, zoals de hemel en het water en de aarde en de lucht delen van de wereld zijn, het leven en de onsterfelijkheid, het bloed, het fatum, de voorzienigheid, de natuur, de ziel en de geest aanzichten van God zijn, en dat de duurzaamheid van dit alles het goede

wordt genoemd? Er is dus niets, noch in het heden, noch in het verleden, waarin God niet tegenwoordig is.

47 Tat: Is God dus in de materie, Vader?

48 Hermes: Zo de materie buiten God zou bestaan, mijn zoon, welke plaats wilt ge dan voor haar uitkiezen? En wat zou zij, zolang ze niet tot werkzaamheid gebracht was, anders zijn dan een warrige massa? En wanneer ze tot werkzaamheid moet worden gebracht, door wie dan? Wij hebben gezegd dat de werkzame krachten scheppingen Gods zijn. Van wie ontvangen alle levende wezens dus het leven? Aan wie danken de onsterfelijken hun onsterfelijkheid? Wie bewerkstelligt de verandering in al wat veranderlijk is?

49 Of ge nu spreekt van de materie, of van het lichaam, of van het wezenlijke der dingen, weet dat ook deze krachtwerkingen van God zijn: de krachtwerking in de materie vormt de stoffelijkheid; de krachtwerking in de lichamen vormt de lichamelijkheid; en de krachtwerking in het wezenlijke bepaalt de wezenlijke aard. Dit alles is God, het al.

50 In het al is er niets dat God niet is. Daarom kan men God niet omschrijven met begrippen van grootte, plaats, eigenschap, vorm of tijd: want God is het al, en als zodanig is Hij in alles en omvat Hij alles. Aanbid dit woord, mijn zoon, en vereer het: er is slechts één godsdienst, één wijze om God te dienen en te vereren, namelijk niet boos te zijn.

II

Het hart en de gemoedsgesteldheid

Het dertiende boek van Hermes Trismegistos is, zoals u hebt kunnen zien, gewijd aan het mysterie van het gemoed. En het gaat daar zeer diep op in. In de voorgaande besprekingen van de hermetische wijsbegeerte hebben wij reeds vele malen over dit mysterie gesproken, doch thans dienen wij het aan een uitvoeriger beschouwing te onderwerpen.

Wanneer wij denken aan of spreken over de gemoedsgesteldheid van een mens en over zijn gemoedsaandoeningen, dan richten wij onwillekeurig onze aandacht op het hart van die mens, op zijn gesteldheid des harten. Het hart van de mens is een wonderbaarlijk orgaan. Het is, evenals het hoofd en de zonnevlecht, zevenvoudig van aard. Zoals men van de zeven hersenholten kan spreken als van een zevenarmige kandelaar, zo kan men dit ook doen met betrekking tot het hart en de zonnevlecht.

De zevenarmige kandelaar des harten heeft dus een centrale functie in het levenssysteem en keert zich in de levensgang van de kandidaat onveranderlijk tot diens volle bewustzijn. Enerzijds verplaatsen alle bewustzijnsfluiden zich van het hoofdheilgdom via de medulla naar het hart, waarin ze worden ontvangen. Anderzijds zendt ook de kandelaar van de zonnevlecht, gelegen onder de maag, tussen de lever en de milt, tal van krachten opwaarts tot het hart. Via de lever en de

milt worden namelijk de astrale en etherische condities van de mens aan het hartheiligdom overgedragen.

Zie de situatie dus duidelijk voor u: de drie kandelaren van hoofd, hart en zonnevlecht werken samen, waarbij de centrale plaats wordt ingenomen door de kandelaar des harten. Deze wordt gevoed vanuit het hoofdheiligdom en vanuit het bekkenheiligdom; vanuit het hoofdheiligdom met de directe bewustzijnsfluïden, en vanuit het bekkenheiligdom met alle astrale en etherische invloeden die in de mikrokosmos aanwezig zijn en een belangrijke rol hebben gespeeld in het verleden van de mens. Voorts ontvangt het hart, althans in vele gevallen, directe stralingen uit het centrale hart van de mikrokosmos, het domein van de roos.

Het hart neemt dus inderdaad een centrale plaats in het stelsel van de mens in. Vele invloeden, impulsen en stralingen komen in het hart bijeen. Zij worden daar gemêleerd, getransmuteerd, tot één fundamentele gemoedsgesteldheid. Deze heeft op haar beurt eveneens een uitstralend vermogen.

De gemoedsgesteldheid vermengt zich zo met het bloed, het zenuwfluïde en het slangevuur, stijgt op naar het hoofdheiligdom en bezet daar alle organen. De kwaliteit, de aard, de hoedanigheid ener gemoedsgesteldheid is dus het resultaat van de menselijke kernreactor, het hart, en bepaalt de levensstaat, de levensgang. De mens zal dus onvoorwaardelijk de gesteldheid des harten moeten volgen. Is de gemoedsgesteldheid en dus de uitstraling van het hartheiligdom op zeker moment eenmaal tot een feit geworden, dan moet de mens de invloeden en de gerichtheden van die gemoedsgesteldheid volgen. Al uw mogelijkheden, al uw intellectuele of andere verworvenheden, zijn dus zonder uitzondering afhankelijk van, ondergeschikt aan uw gemoedsgesteldheid, haar kwaliteit en haar werksfeer.

Nemen wij eens aan dat u, zoals men dat doorgaans noemt,

een uitstekende opvoeding genoten hebt, dat u de allerbeste scholen bezocht hebt, Dan is dat iets om dankbaar voor te zijn, want dat zal u bijvoorbeeld maatschappelijk van dienst kunnen zijn. Doch wanneer uw gemoedsgesteldheid bij die opleiding ver ten achter gebleven is, dat wil zeggen wanneer uw gemoedsgesteldheid van der jeugd af aan geen enkele werkelijke cultuur ontvangen heeft, geen enkele cultuur dan van bevrijdende psychische aard, dan wordt of dan is uw uitmuntende opleiding een dodelijk gevaar voor uw medemensen, zoals gemakkelijk zou kunnen worden aangetoond. Wil er dan ook van levensverandering in een mens sprake zijn, in waarlijk bevrijdende zin, dan moet die verandering bij het hart, in het hart, met het hart aanvangen. Het hartheiligdom wordt daarom het allereerst aan de transfiguratie onderworpen.

De belangrijkheid van de toestand des harten wordt in de heilige taal van alle tijden talloze malen aangeduid. De gemoedsgesteldheid kan de mens tot een moordenaar maken, tot een bezetene, of tot een huichelaar; zij voert hem tot een onmetelijke smart, of doet hem in de afgrond storten. Doch: "Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien", zo juicht de Bergrede. En over de reinen van hart spreekt nu ook de proloog van het dertiende boek van Hermes:

Het gemoed, o Tat, is uit Gods wezen zelf, zo er althans van het wezen Gods sprake kan zijn; hoe dit ook zij, slechts het gemoed kent zichzelf volkomen. Daarom is het gemoed niet onderscheiden van het wezen Gods; het gaat van deze bron uit, zoals het licht uitgaat van de zon. In mensen is dit gemoed goed; daarom zijn sommige mensen goden: hun menselijke staat komt de goddelijke staat zeer nabij. De goede demon heeft de goden dan ook onsterfelijke mensen genoemd, en de mensen sterfelijke goden. In redeloze wezens is het gemoed de natuur. Maar waar een ziel is, daar

is ook het gemoed, zoals er overal waar leven is ook een ziel is. In redeloze wezens echter is de ziel slechts leven, leeg van gemoed. Want het gemoed is een weldoener van de zielen der mensen: het bewerkt en vormt hen om wille van het goede.

Deze hermetische conclusie is oppervlakkig bekeken wel wat verbijsterend, doch wanneer wij haar toetsen aan de feiten, dan zullen wij haar onveranderlijk bevestigd vinden.

Als wij ons plaatsen voor de drie kandelabers die in ons zijn: de zevenarmige kandelaar in het hoofdheiligdom, die in de plexus solaris en die in het hart, en daarbij tot de ervaring komen dat de drie maal zeven lichten in het hartheiligdom samensmelten tot één gemoedsgesteldheid, dan moet u zeker niet menen dat hier sprake is van een vol-automatisch proces, waaruit de gemoedsgesteldheid als een onontkoombaarheid resulteert. Zo is het niet. In het hart speelt niet slechts het onderbewustzijn van de mens, de stem van het oerverleden, een rol, doch ook zijn directe waakbewustzijn, het zevenvoudige licht dat in het hoofdheiligdom aanwezig is; het bewustzijnsfluide waarmee de zeven hersenholten gevuld zijn.

De zeven hersenholten kunt u vergelijken met spiegels waardoor alle krachten die in het waakbewustzijn samenkomen direct reflecteren in het hart. Wanneer wij dus spreken van een gemoedsgesteldheid die zich in het hartheiligdom vormt, dan moeten wij tegelijkertijd vaststellen dat uw directe bewustzijn daarbij een uiterst belangrijke rol speelt. Met andere woorden: u bent er zelf bij. U ontmoet in uw hart alle invloeden, alle stralen, alle impulsen die in uw wezenheid in een of ander opzicht werkzaam zijn. Het zijn als het ware evenzovele stemmen die tot u spreken. Bovendien is in uw hart, althans wanneer u een serieuze leerling van de jonge Gnosis bent, ook de fundamentele aanraking aanwezig, de stem van het centrale hart, de stem van de roos.

Zo ontmoet u van seconde tot seconde, met uw gewone waakbewustzijn, in het hart alle invloeden die zo van alle zijden tot u komen. Ook spreekt daarbij de stem van de roos tot u, en deze kan dus voor u waardebepalend zijn, vormgevend. U kunt eventueel alles wat zo tot u komt beoordelen aan de hand van de invloed van de roos, als een normbepalende invloed in uw eigen wezen. Dit is wat men wel eens de stem van het geweten noemt.

Zo moet u dus het hart zien als een werkplaats, waarin u als bewust wezen een uiterst belangrijke invloed kunt uitoefenen, een uiterst belangrijke arbeid zult kunnen verrichten. En u moet die arbeid verrichten alvorens alle in u werkzame invloeden, krachten en lichten zich samenvoegen tot één onafwijsbare gemoedsgesteldheid. Is de gemoedsgesteldheid eenmaal gevormd, dan bent u gehouden die te volgen.

Het u wel eens gehoord van de strijd des harten, van de worsteling des harten? Van de droefheid en de blijdschap des harten? Ook van de hardheid des harten? Wist u dat de belangrijkste strijd, de strijd tot het waarachtige leerlingschap, in het hart moet worden gestreden? Dat het waarlijk reddende, alchemische produkt, het produkt om de alchemische bruiloft van Christiaan Rozenkruis te kunnen verwerkelijken, in het hart moet worden toebereid?

Er is in de ganse wereldgeschiedenis nog nimmer een gnostieke Geestesschool geweest die zich door bijvoorbeeld de gewone burgerlijke vlotheid heeft laten misleiden. Werkelijke adeldom is altijd adeldom des harten. Daarom staat er ook in de Bijbel dat God, dat is de geest, het hart aanziet. Het baat dus niet of iemand nog zo mooi kan praten, of zich een houding geeft alsof hij onze Lieve Heer zelf was, want de geest ziet het hart aan. Dat wil zeggen: beslissend is welke gemoedsgesteldheid eruit oprijst en het gehele wezen omvat. Wij zeggen u dit

zo met nadruk, omdat velen feitelijk de strijd des harten nog niet kennen. Zij kennen het hart alleen nog maar als een gevoelsorgaan.

U zegt: "Ik voel dit of dat zo." Maar dan is het al te laat, want wat u ervaart is de gemoedsgesteldheid. U kent het hart nog als een volautomatisch orgaan, en de gemoedsgesteldheid die daaruit oprijst, aanvaardt u. U kunt toch niet anders? En als u dan de gevolgen van uw gemoedsgesteldheid ondervindt, en daartegen de strijd aanbindt, de strijd die u zo dikwijls strijdt, dan vecht u tegen uw gemoedsgesteldheid, die u misschien zoveel onheil en verdriet en tegenstand heeft gebracht.

Doch die strijd is een absoluut hopeloze strijd. Daarin overwint u nooit. U overweegt daarbij (in het hoofdheiligdom, niet in het hart): "Wat moet ik toch doen? En wat moet ik laten? Hoe moet ik mij te weer stellen om te overwinnen?" U strijdt die strijd in het hoofd tot u er doodmoe van bent. En toch is het al te laat; u moet de strijd verplaatsen naar de werkplaats des harten, waar de gemoedsgesteldheid van seconde tot seconde bezig is zich te vormen. Als u dat doet en zegeviert, loopt u voor de feiten en de gebeurtenissen uit. Dan kunt u zelf de gang van uw lot bepalen. Want alles wat in uw leven gebeurt, wordt bestuurd, gestuwd, door uw gemoedsgesteldheid. Indien u er dus in slaagt uw gemoedsgesteldheid te wijzigen, hebt u uw eigen lot in handen genomen en kunt u de loop der gebeurtenissen in uw leven zelf bepalen. U kunt uw lot dan werkelijk omwenden.

Dat nu is de zielegeboorte. De geboorte van de ziel, de werkelijke zieleregeneratie, is niet een vage gevoelswerking: "Ik voel het zus en ik voel het zo". Dat zweverige, dat velen wel van tijd tot tijd kennen, is niet anders dan de gemoedsgesteldheid die men zelf gevormd heeft. Daarom herhalen wij: u dient de strijd te aanvaarden in het hartheiligdom, u dient alle krachten en spanningen die u eventueel op het pad

zouden dwarsbomen uit te drijven, en helpende, bouwende krachten binnen te laten stromen. Zò kunt u zelf uw gemoedsgesteldheid vormen en zo brengt u de wedergeboorte van de ziel tot stand.

De gemoedsgesteldheid die u van seconde tot seconde bezielt, is uw zielegesteldheid. Uw zielegesteldheid is derhalve niet een statische waarde, die u eenvoudig te aanvaarden hebt zonder meer. Neen, u kunt uw zielegesteldheid wijzigen, fundamenteel wijzigen. Als wij dan ook iemand horen zeggen: "Ja, ik ben nu eenmaal zo, en dat is mijn type, mijn karakter", dan weten wij wel hoe laat het is. Want als u werkelijk een serieuze leerling van de Gnosis bent, verandert u, als het goed is, van dag tot dag. Dan verandert u van type, van karakter.

Uit uw geboorte maakt zich op een gegeven moment een bepaald zieleproces kenbaar, een bepaalde ziele-aard. U komt bij het klimmen der jaren tot de ontdekking daarvan. Doch u heeft met die toestand geen genoegen te nemen. U kunt daarin grondig wijziging brengen: door zelfovergave. Dat wil zeggen: u moet met uw zelf, met uw bewustzijn, met de krachten van de kandelaber in het hoofdheiligdom, afdalen in het hartheiligdom.

Uw gemoedsgesteldheid is zeer wel aan allerlei wijzigingen onderhevig. U kunt uw gemoedsgesteldheid, dus uw zielegesteldheid, steeds bozer, steeds funester maken. U kunt uw gemoedsgesteldheid ook als automatisch aanvaarden. En u kunt uw gemoedsgesteldheid welbewust voorbereiden: zo voorbereiden dat zij in staat is om de geest zelf te ontvangen.

De meeste mensen aanvaarden hun zielegesteldheid zonder meer. Spoedig vormt zich dan, op de basis daarvan, bij het ouder worden, de gehele aard, het gehele karakter, het gehele type: alle stofwisselingsprocessen voegen zich daarvoor. Zo wordt een kristallisatietoestand bereikt, en de mens is dan absoluut voor verandering verloren.

Ja, men wil de Gnosis er dan soms wel bij hebben, als een soort levenstroost. Sommige mensen nemen dat standpunt in. De Gnosis helpt u zo door het leven heen. Maar dít is het doel van de Gnosis niet. Zij wil u uit deze ellendestaat verlossen! Daartoe dient u dan af te dalen in het hartheiligdom en de strijd te aanvaarden tegen uw gemoedsgesteldheid.

Er is ook een groep mensen, welker vertegenwoordigers de levensstaat van de massa niet aanvaarden. Deze mensen zoeken macht, eer en roem: zelfverheffing. In de natuur des doods zijn deze dingen alleen te bereiken door toegespitste zelfhandhaving, eventueel over de ruggen en lijken van anderen heen, of door middel van allerlei lagen en listen. Het gevolg daarvan is dan steeds een gemoedsgesteldheid die ver en ver onder de gemiddelde normen is uitgezakt. Als men vertegenwoordigers van die groep hoort spreken, verneemt men dikwijls: "Ja, vroeger heb ik wel eens rekening gehouden met overwegingen van ethiek. Doch daarbij werd ik het kind van de rekening, daarom heb ik mijn hart afgesloten." U kent ongetwijfeld dergelijke mensen.

Zo moge het u duidelijk zijn, dat zij die niet zonder meer hun gemoedsgesteldheid aanvaarden en hun hart niet willen toesluiten en verharderen, doch de strijd des harten aanvaarden, hun gemoedsgesteldheid, en aldus hun gehele levensgang, kunnen wijzigen, vernieuwd kunnen worden naar het gemoed. Zij ontvangen een andere zielegesteldheid, een andere gemoedsgesteldheid, waarin het leven van de roos zich ten volle zal kunnen ontplooien, en tengevolge waarvan de geest, God zelf, zal kunnen ingaan in het heiligdom. Zodat men, met Hermes, van hen zal kunnen zeggen: *Het gemoed, o Tat, is uit Gods wezen zelf.*